



# 10141 Etkili ve Güzel Konuşma

Elbistan Meslek Yüksek Okulu  
2015 – 2016 Güz Yarıyılı

# Etkili ve Güznel Konuşma

## SÖYLEYİŞ VE BOĞUMLANMA KUSURLARI

---

- ▶ **Atlama** (Kendisi / Kensi), bir dakika-bi dakka / nasılsınız-nassınız
- ▶ Gevşeklik (Boğumlanma tembelliği) dişler arasına kurşun kalem sıkıştırarak hece söylemek
- ▶ **Gılama** (R'nin boğazda oluşması) (r) nin boğumlanma bozukluğundan oluşur.
- ▶ **Islıklama** (S'nin abartılması)
- ▶ **Değiştirme** (Birader / Bilader-jaluzi / zaluzi) bir ünsüzün yerine başka bir ünsüz söyleme



# Etkili ve Güzel Konuşma

## SÖYLEYİŞ VE BOĞUMLANMA KUSURLARI

---

- ▶ **Yerleştirme** (Geldim / Yeldim- gittim / yittim – gördüm / yördüm – memur / meymur) bazı ünsüzlerin yerine (y) ünsüzü sıkıştırmaktan olur.
- ▶ **Söyleyiş kusurları** (ince A yerine kalın A) kemâl – kemal / lâstik – lastik (A yerine E) Azrail / Ezrail  
Asalet / Esalet / Heves – Haves (ince o yerine kalın o) Lôkma / lokma – lôş / Loş
- ▶ **Dil dolaşması** (birbirinden ayrı hecelerin karıştırılması veya kaybolmasından doğar.
- ▶ **Kekemelik** (fizyolojik bir kusur veya sinir merkezindeki bir bozukluktan ileri gelir.,



# Etkili ve Güzel Konuşma

## TÜRKÇEMİZİN ÖZELLİKLERİ

---

- ▶ Türkçe bazı istisnalar dıŐında yazıldığı gibi konuŐulan, konuŐulduđu gibi yazılan bir dildir.
- ▶ Türkçede yazıldığı halde söylenmeyen, söylendiği halde yazılmayan (yumuşak ğ'nin dıŐında) hiçbir harf/ses yoktur.
- ▶ Türkçe ses yönünden zengin bir dildir. Bütün sesleri yumuşak, ezgili ve renklidir.
- ▶ Türkçenin sesleri gırtlaksılıktan, burunsuluktan kurtulduğu için ; hırılıtlı değil, pırılıtlı; hımhım ve boğuuk değil, tınılı ve parlaktır.



# Etkili ve Güzel Konuşma

## TÜRKÇEMİZİN ÖZELLİKLERİ

---

- ▶ KonuŐmada rnek olarak istanbul ağzı kullanılmaktadır.
- ▶ Türkçenin ses dizgesini oluŐturan 29 harfin tümü de boğumlanmada zorlayıcı nitelikte olmayan harflerdir.
- ▶ Türkçenin en önemli özelliklerinden biri de, yazımı okumayı ve konuŐmayı kolaylaŐtıran sade ve sağlam kurallara sahip olmasıdır.



# Etkili ve Güzel Konuşma

## SES UYUMU

---

- ▶ **Ses Uyumunu;** Dilimizde bir sözcük içindeki seslerin önlük-artlık (incelik-kalınlık) düzlük-yuvarlaklık ve tmllk-tmszlk bakımından bir birine uymasına denir.



# Etkili ve Güzel Konuşma

## BÜYÜK VE KÜÇÜK SES UYUMU;

---

**BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU** : Türkçe bir sözcüğün ilk hecesinde kalın bir ünlü (a,ı,o,u) bulunuyorsa, ondan sonra gelen bütün hecelerin de kalın ünlülerle, ince ünlü (e,i,,) bulunuyorsa, sonraki hecelerin de ince ünlülerle sürüp gitmesidir.

- ▶ Akşam, sabah – Gece-Gündüz - içtiğimiz içkinin içinde - ip incecik - Yakıştıramadığımız, kalabalıktan, çocuklarımızın, inceliklerimiz, gryeceğiz,



# Etkili ve Güzel Konuşma

## BÜYÜK VE KÜÇÜK SES UYUMU;

---

### **BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU :**

Büyük ünlü uyumuna aykırı olan birkaç sayılı sözcük vardır. Bunlar kalın ve ince ünlüleri birlikte taşırlar.

Anne, Kardeş, Hani, Hangi, Elma, Şişman, dahi, inanmak.

**Ayrıca Büyük Ünlü uyumuna aykırı ekler de vardır.** iken, ken, leyin, imtrak, yor, daş, ki Gelirken – Geceleyin – Morumtrak – okurken – yatarken – Sabahleyin – akşamleyin – sarımtrak – mavimtrak- yeşilimtrak – yapıyor – geliyor – gülüyor.





# Etkili ve Güznel Konuşma

## BÜYÜK VE KÜÇÜK SES UYUMU;

---

### KÜÇÜK ÜNLÜ UYUMU :

Düz ünlülerden sonra (a,e,ı,i) düz ünlüler gelir. Avcılar karlı dağdan inerek pınara yaklaştılar.

(u) dan önceki dudak ünsüzü etkileşimi bu kuralı bozmaz / Armut,Çamur,Çabuk,Avuç,Yağmur

İlk hecedeki yuvarlak ünlüden sonra (o,ö,u,ü), bunu izleyen hecelerde ; - Geniş, düz, dar ünlüler (a,e) (köpeğim, koşacak, yumuşak) ya da - Dar yuvarlak ünlüler (u,ü) gelir. Koşucu, boğuldu, ördekler, Aykırı olanlara örnek: horoz, ümit, alkol, radyo, konsol, sinüs, etüt, mühim, kabul, (yabancı dilden)

---



# Etkili ve Güznel Konuşma

## TÜRKÇEDE ÜNLÜ DÜŞMESİ

---

Genellikle iki heceli organ hatlarında ünlü ile başlayan bir ek gelirse organ hattının ikinci hecesindeki ünlü düşer.

Burun-u, Göğüs-ü (ne), Geniz-i, Alın-ı, Ağız-ı, Gönül-ü, karın-ı,  
Beniz-i

Ğ kelime başında kullanılmaz. (ğ) ünsüzü kendinden önce gelen ünlüyü etkiler ve hecenin uzamasına sebep olur. Öğretmen-  
Öretmen / Öğle-Öle / Yağmur-Yamur / Düğme-Düme / Çığlık-Çılık  
/ Doğru-Doru / Tuğla-Tula



# Etkili ve Güzel Konuşma

## TÜRKÇEDE ÜNLÜ DÜŞMESİ

(ğ) “ e veya i ” den sonra gelirse (y) sesi olur. Teğmen – Teymen /  
Çiğnemek – Çiynemek

(y) ilk hecede kendinden önceki ünlüye etki ederek uzamasını da sağlar. Böyle-Böle / Söylemek-Sölemek

### EN ZAYIF ÜNSÜZ VE ÜNLÜYE EN YAKIN ÜNSÜZ OLAN ( Y ) 'NİN DARLAŞTIRMA ÖZELLİĞİ

<u>Sözcüğün aslı</u>	<u>Yazılışı</u>	<u>Söylenişi, Okunuşu</u>
Ara-y-acak	Arayacak	Arıyacak
Bil-me-y-erek	Bilmeyerek	Bilmiyerek
Başla-y-an	Başlayan	Başıyan
Anla-y-abilmek	Anlayabilmek	Anlıyabilmek
Tarayamayacak	Tarayamayacak	Tarıyamıyacak
Bekle-y-edursun	Bekleyedursun	Bekliyedursun
Ye-y-ecek	Yiyecek	Yiyecek
De-y-emedi	Diyemedi	Diyemedi

# Etkili ve Güzel Konuşma

Haftaya

---

SÖYLEYİŞ VE BOĞUMLANMA KUSURLARI

